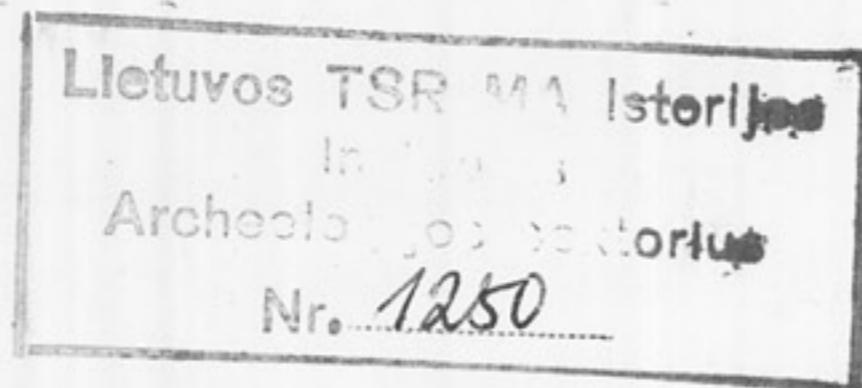

TRAKŲ ISTORIJOS MUZIEJUS

I. Senulienė

VARLIŠKIŲ PILKAPYNO I GRUPĖS SUARDYTO PILKAPIO
Nr. 1 TYRINĘJIMU

A T A S K A I T A

Trakai, 1986 m.

1986 m. liepos 3-13 dienomis Trakų istorijos muziejaus archeologinė ekspedicija, vadovaujama vyr. mokslinės bendradarbės I. Senulienės tyre, Varliškių pilkapyn (Trakų raj., Balceriškių apyl.) I grupės suardytą pilką Nr.1.

Žemės kasimo darbus atliko Vievio I-os vidurinės mokyklos 10 klasės mokiniai. Fiksavimo darbus ekspedicijos metu atliko Trakų raj. Kultūros namų vyr. metodinink paminklų apsaugai S. Senulis. Po ekspedicijos planus ir piešinius atliko Trakų istorijos muziejaus dailininkė V. Daktarenkaitė.

Lietuvos TSR MA Istorijos

Nr. 1250

VARLIŠKIŲ PILKAPYNAS

Lietuvos TSR MA istorijos
muziejaus
Archaeologijos sistorija
Nr. 1250

Pilkapynas yra 1,6 km į ŠR nuo Vievio (Balceriškių pilkapyno, 550 m į ŠR nuo geležinkelio Vilnius-Kaunas, 260 m į PR nuo Varliškio ežero R kranto, Kaišiadorių miško pramonės ūkio Vievio girininkijos 60 kvartalo ŠR ir 61 kvartalo ŠV dalyse.

Pilkapyną sudaro 3 grupės (planas Nr.1). I-jė grupėje yra apie 50 pilkapių 5-6 m, 9-12 m, 12-18 m skersmens nuo 0,3 iki 2 m aukščio. Pilkapiai apjuosti grioviais, prie kai kurių yra duobės.

30 metrų į PV nuo pirmos grupės yra II grupė, kurią sudaro vienas pilkapis. Pilkapio skersmuo - 10 m, aukštis - 1 m.

Trečioji grupė yra už 200 m į V nuo II grupės, 80 m į PV nuo Varliškio ežero. Grupę sudaro vienas pilkapis-sampilas 10 m skersmens ir 0,7 m aukščio.

Visos trys grupės išsidėsčiusios abiejose kelio Vievis - Baltamiškis pusėsse.

Prieš 10-15 metų per I pilkapyno grupę buvo tiesiama kvatalinė linija, kuri šiuo metu yra apleista ir nebenaudojama. Tiesiant kvatalinę liniją, buvo suardytai trys pilkapiai - juos sampilai nustumdyti traktoriumi. Pirmojo pilkapio sampilas nustumtas iki pagrindo, o sampilo P pakraščiai eina takelis. Iški grėsmė, kad pilkapis gali būti visiškai sunaikintas. Antrasis pilkapis kiek toliau nuo kelio Vievis-Balceriškis ir suardytas tik nedidelė P sampilo dalis.

Nuo trečio pilkapio sampilo, kuris yra 28 m skersmens ir 2 m aukščio traktoriumi nustumdyta 0,30 m gylio ir 4 m pločio žemės juosta.

1986 m. buvo ištirtas suardytas pilkapis Nr.1. Dėl darbo jėgos stokos nepavyko ištirti suardyto pilkapio Nr.2.

SUARDYTAS PILKAPIS Nr.1 (nuotr.Nr.1 ir 2)

Suardytas pilkapis Nr.1 yra pilkapyno I grupės PV dalyje, senos kvatalinės linijos viduryje, PR pilkapio pakrašty eina keliukas.

Pilkapis suardytas tiesiant kvartalinę liniją. Sampilas nustumdytas traktoriumi tik PR ir ŠV pilkapiro dalyse likę manko sampilo liekanos. Anksčiau pilkapij supės griovys sunaikintas. Ant sampilo liekanų augo 3 pušys. Velėna - samanos, žolė, uogės nojai. Pilkapiro sampilo plotis 16 m., aukščio nustatyti nepavyk ŠV sampilo liekanos aukštis 0,88 m, PR- 0,2 m.

Kontrolinės juostos palikti nebuvo galimybės, todėl ją atstojo ŠV sampilo liekanos pakraštys, kurio pjūvis ir buvo padarytas (planas Nr.2, nuotr.Nr.3). Pilkapiro sampilas buvo supiltas iš geltono smėlio. Nuimant sampilo liekanas, smėlyje rasta angliukų.

Nuėmus sampilo liekanas, nat pilkapiro dugno, išryškėjo degesių sluoksneliai (planas Nr.2) 5x1,5m; 5x2,75 m; 2,5x2,3 m dydžio ir 0,07 - 0,09 m storio. Intensyviausias degesių ploteli - PR pilkapiro dalyje (planas Nr.2, nuotr.Nr.4 ir 5).

DEGINTINIS KAPAS

Pilkapyje buvo palaidotas sudegintas mirusysis ar mirusieji, nes išbarstytu degintu kauliukų liekanų rasta visame tirtame plote. Kapas tikriausiai buvo virš pilkapiro pagrindo, todėl stumdant traktoriumi kauliukai buvo išbarstyti. Apdegusių kauliukų fragmentai labai smulkūs, todėl gali būti, kad čia buvęs vaiko kapas.

RADINIAI

ŠV pilkapiro dalyje traktoriaus suverstame smėlyje 0,3 m gylyje (planas Nr.2) rasta: įvijinis žiedas su paplatinta centine įvija ir įvijinio žiedo liekanos (piešinys Nr.1).

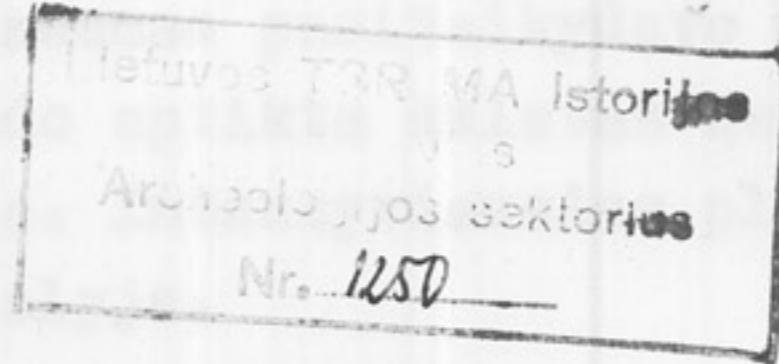
SUARDYTO PILKAPIO Nr.1 ŠV DALIES PAKRASČIO PJŪVIS (PLANAS Nr.2).

Pilkapis supiltas iš geltono smėlio. Jo velėna ir pavelėnis sluoksnis siekė 0,06, 0,12 m storio. Po velėna išryškėjo 0,1 - 0,2 m storio smėlio sluoksnis, atsiradęs ardant (suverstu pilkapiro smėlij ant išlikusios sampilo dalies viršaus). Velėnos prieš suardant storis buvo 0,1-0,25 m.

Pilkas žemės sluoksnelis - pirminė velėna - 0,6 m gylyje ŠV pilkapiro dalies aukštis tyrinėjimo metu buvo 0,88 m.

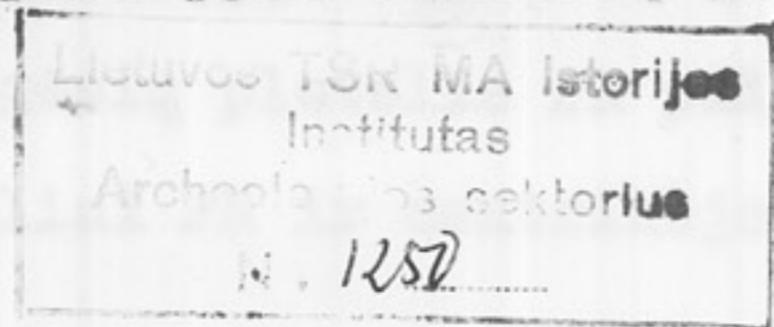
RADINIŲ SARAŠAS

1. Įvijinis žiedas su praplatinta centrine įvija (piešinys Nr.1). Žiedas žalvarinis, skersmuo 2,5 cm, bendras įviju plotis 2 cm, centrinės įvijos plotis - 0,8 cm.
2. Įvijinio žiedo liekanos (piešinys Nr.2). Žiedo skersmuo 2 cm. Įvijos pusapvalės.

IŠVADOS

1. 1986 m. ištirtas Varliškių pilkapyno I grupės suardytas pilkapis Nr.1
2. Pilkapis buvo suardytas tiesiant kvartalinę liniją.
3. Pilkapis piltas iš geltono smėlio ant nenulyginto pagrindo. Sampilo liekanuose pasitaikydavo degesių. Ant Ant pilkazio pagrindo aptikta keletas degesių plotelių 0,07 - 0,09 m storio. Intensyviausias plotelis - PR pilkazio pagrindo dalyje.
4. Pilkapij juosės griovys sunaikintas.
5. Po visą tyrinėtą plotą išbarstyti degintiniai kaulukai liudija čia buvus degintinių kapų.
6. Pilkapis būdingas VIII-XII amžiams. Rytų Lietuvoje tokius pilkapius pylė lietuvių gentys.

PLANAI:

1. Varliškių pilkapyno situacijos planas.
2. Pilkazio sampilas ir pjūvis.

PIEŠINYS:

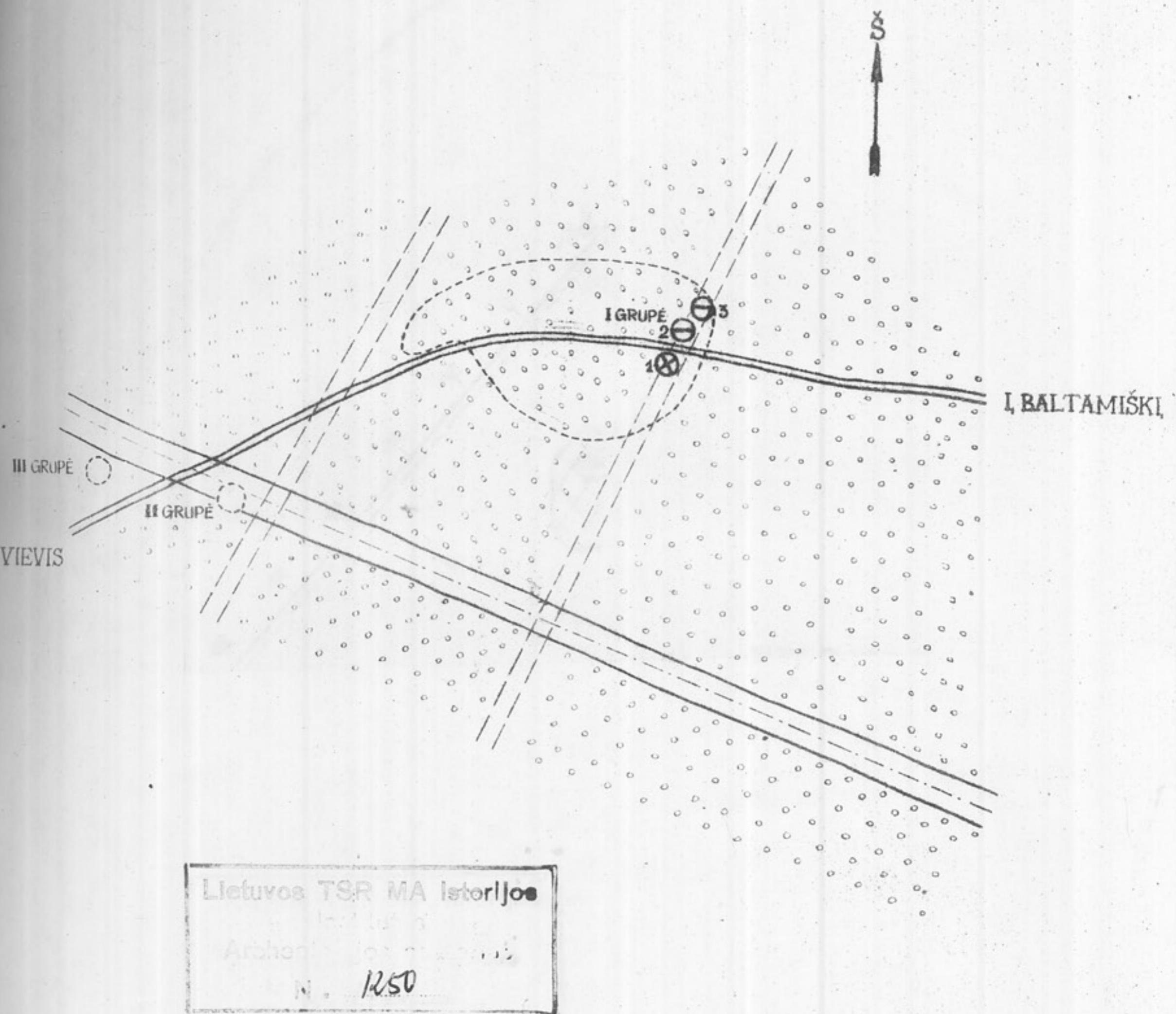
Įvijinis žiedas su praplatinta centrine įvija ir įvijinio žiedo liekanos.

FOTONUOTRAUKŲ SARAŠAS:

1. Pilkapis prieš tyrinėjimus. Fotograuota iš ŠR pusės.
2. Pilkapis prieš tyrinėjimus. Fotograuota iš PV pusės.
3. ŠV pilkazio dalies pjūvis.
4. Intensyvus degesių plotelis PR pilkazio dalyje.
5. Degesių ploteliai PR ir centrinėje pilkazio dalyje.

PLANAS N.

VARLIŠKIŲ PILKAPYMO SITUACIJOS PLANAS

Lietuvos TSR MA istorijos

Archaeological Survey

N. 1250

— KVARTALINĖ LINIJA

○ PILKAPYMO GRUPĖS RIBA

— KELIAS

⊕ TIESIANT KVARTALINE LINIJA, SUARDYTAS PILKAPIS

⊗ IŠTIRTAS SUARDYTAS PILKAPIS

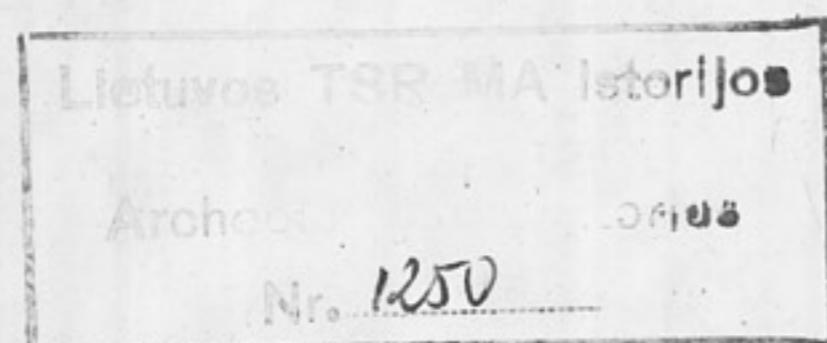
● MIŠKAS

— AUKŠTOS ITAMPOS LINIJA

VARLIŠKĖS I PILKAPIS

JINIS ŽIEDAS

IVIJINIO ŽIEDO
DALIS

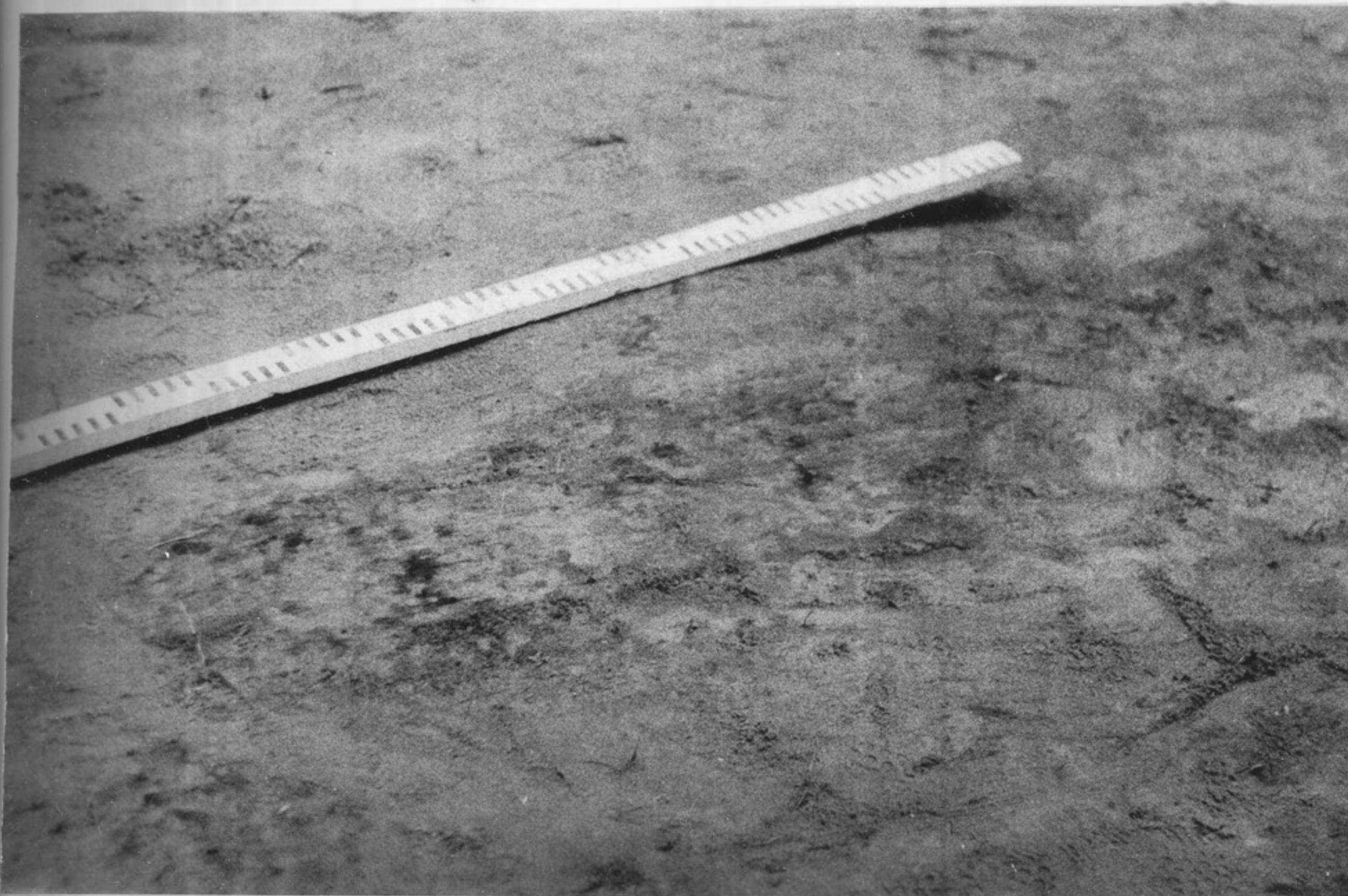
Pilkapis prieš tyrinėjimus iš ŠR pusės

Pilkapis prieš tyrinėjimus. Fotografuota
iš PV pusės.

ŠV pilkazio dalies pjūvis

Intensyvus degesių plotelis PR pilkazio
dalyje

Degesių ploteliai PR ir centrinėje
pilkapio dalyje.